

Hoorcollege 1 - Ontzorgen en normaliseren

Inhoud en leerdoelen cursus (1)

Doel cursus: hedendaagse opvoedingspraktijken en -problemen leren begrijpen tegen de achtergrond van veranderingen in de samenleving

Twee delen:

1. Ontwikkeling van opvoedingspraktijken door tijd heen
2. Actuele veranderingen in opvoedingspraktijken toegespitst op kinderen en jongeren die 'anders' zijn

Inhoud en leerdoelen cursus (2)

1. Kennis van en inzicht in pedagogisch relevante historische, sociologische en cultureel antropologische theorieën en onderzoekstradities.
2. Verwerven van inzicht in de relatie tussen opvoedingsprocessen en maatschappelijke ontwikkelingen.
3. Samenvatten van en reflecteren op de literatuur in zelf geschreven betoog.
4. Kennisverdieping door systematisch bij elkaar brengen van wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke literatuur.
5. Ontwikkelen van een attitude over omgaan met afwijkend gedrag vanuit de rol als toekomstig academisch geschoold pedagoog. (gaat dit hoorcollege over)

Inhoud en leerdoelen cursus (3)

Cursusliteratuur

- Childhood in world history (Stearns) → behandelt kindertijd chronologisch gezien. Geeft beeld hoe attitudes ten opzichte van kinderen en opvoeding zich hebben ontwikkeld over de tijd.
- Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding (De Winter) → houdt pleidooi voor hernieuwde maatschappelijke ambitie in de pedagogiek.
- Ver van de boom (Solomon) → vormt voor een belangrijk deel het denkkader van deze cursus. Gaat over de zoektocht van ouders en uitzonderlijke kinderen naar hun identiteit. Aan de hand van interviews. Belicht zowel de veerkracht als de moeilijkheden. Is geen wetenschappelijk werk, haalt wel veel bevindingen aan maar het is narratief.

O&M en DPP

Belangrijke overeenkomst is dat (ervaren) afwijkend gedrag wordt bekeken vanuit ecologisch perspectief (dus afwijkend gedrag wordt in een contextueel kader) =>

- Gedrag ontstaat en wordt in stand gehouden door complexe interactie van sociale, cognitieve, biologische en maatschappelijke factoren.
- Deze factoren kunnen de ontwikkeling van het gedrag versterken (risicofactor) of verminderen (beschermende factor).

Verschil:

- Bij DP meer de oorzaken van het afwijkend gedrag, dus vanuit medisch perspectief. En bij O&M meer het sociale perspectief belicht.

Inhoud en leerdoelen van dit college

Onderwerpen:

1. Hervormingen in de jeugdhulp
2. Achterliggende pedagogische discussies

Doel:

- Prikkelen eigen standpunten t.a.v. kinderen die 'anders' zijn
- In aansluiting op cursusleerdoel 5 => *Ontwikkelen van een attitude over omgaan met afwijkend gedrag vanuit de rol als toekomstig academisch geschoold pedagoog*

Denkkader

- Hoe gaan we in de huidige samenleving en cultuur om met kinderen en jongeren die zich 'anders' ontwikkelen?
- Welk beleid wordt ten aanzien van kinderen en hun opvoeders gevoerd?
- Welke invloed heeft een 'afwijkende' ontwikkeling op de opvoeding, binnen en buiten het gezin?
- Welke rol spelen professionals in deze processen?

Hervormingen in de jeugdhulp

- Veel veranderingen in sociaal domein t.a.v. onderwijs, zorg, werk en jeugdhulp
- In gang gezet door Wmo (2007) en Welzijn Nieuwe Stijl (2010) en verder vorm gekregen sinds decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten (2015)
- Onderdeel van die veranderingen: passend onderwijs, werken naar vermogen én de Transitie Jeugdzorg

=> Sinds januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van alle vormen van jeugdhulp

Aanleiding:

1. Jeugdhulp beleggen bij bestuurslaag die dichtst bij jeugdigen en hun opvoeders staat
2. 1 financieringsstroom voor ondersteunings- en zorgaanbod
3. Inhoudelijke overwegingen => transformatiedoelen:
 1. Preventie en uitgaan van eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders met inzet van het sociale netwerk
 2. Demedicaliseren, ontzorgen, normaliseren door het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken en pedagogische basisvoorzieningen (scholen, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg) te versterken
 3. Beroep op gespecialiseerde zorg verminderen
 4. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur (integrale hulp), als de budgetten bij 1 partij liggen zijn er meer mogelijkheden
 5. Meer ruimte voor professionals

Terminologie: decentralisatie, transitie, transformatie.

Decentralisatie: uitvoering van en verantwoordelijkheid voor wetten en regels wordt verplaatst van hogere naar lagere bestuurslaag

= *overheveling van taken van rijk en provincie naar gemeenten*

Transitie: veranderen van het 'huidige stelsel' (regels, wetten, financiële verhoudingen) om tot de gewenste veranderingen te komen

= *vernieuwing van de structuur*

Transformatie: realiseren van beoogde inhoudelijke effecten van de stelselwijziging

= vernieuwing van de inhoud

- Hoofconclusie eerste Evaluatie Jeugdwet (2018): transformatie moet nog grotendeels vorm krijgen
- Risico: ondanks goede intenties verdwijnt de transformatie naar de achtergrond en stelselvernieuwing wordt gerealiseerd zonder de gewenste inhoudelijke veranderingen
- Om dit te voorkomen moet transformatieproces gevoed en ondersteund worden en dat gebeurt ook!
- Op veel plaatsen in het land zijn initiatieven gestart, bijv. de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (2015-2019)
 - 12 werkplaatsen in NL gericht op kennisvorming die gemeenten en praktijkorganisaties ondersteunt bij de transformatie
 - Ook in Utrecht stad is een werkplaats
 - <https://www.werkplaatsenjeugd.nl/>
- RMO rapport uit 2012 'Ontzorgen en normaliseren' =>

Principes die raken aan de basis van de hervormingen in de jeugdhulp en opmaat naar deel 2 van dit college

RMO (2012):

- Elk gezin heeft vragen over opvoeding
- Meestal komen gezinnen daar uit, al dan niet met ondersteuning van sociale of professionele omgeving
- Soms is meer professionele ondersteuning nodig
- Opvoedvragen groeien te snel uit tot opvoedproblemen
 - Hulpaanbod te zwaar, niet passend, biedt geen langdurige oplossing
 - Jeugdhulp loopt tegen naar grenzen aan (wachlijsten, kosten)
- Oplossing: eerstelijns gezinszorg versterken o.b.v. de principes ontzorgen en normaliseren

Hervormingen in de jeugdzorg

- Ontzorgen: versterken van de veerkracht en het activeren en benutten van sociale netwerken
- Normaliseren: tegengaan van onnodig problematiseren en etiketteren
- Om jeugdhulp volgens deze twee principes in te richten, moet geïnvesteerd worden in een sterke sociaalpedagogische omgeving
- Dat wordt al jaren erkend, zo blijkt o.a. uit beleidsnota's van het voormalig ministerie voor Jeugd en Gezin
- Toch bleef focus van beleid op ingrijpen, mede gedreven door incidenten (gezinsdrama's) en het streven die te voorkomen
- Veel minder focus op een - parallelle - versterking van pedagogische basisvoorzieningen (speeltuin, buurtwerk, onderwijs, opvang) en het stimuleren van (mede)opvoeders om elkaar onderling te steunen
- 'Veiligheidsbeleid' i.p.v. gezinsbeleid volgens RMO
- "Deze beweging is te verklaren vanuit een samenleving waarin afwijkend gedrag en risico's steeds minder geaccepteerd zijn [...]" (RMO, 2012, p. 14)
- Ingrijpen vs. afstand houden (overheid in lastige spagaat)
- Risicosignalering, actief opsporen van hulpvragen, doorverwijzen

- Specialisten vs. generalisten, professionals zijn aan de slag gegaan met opvoedvragen en er is minder gedacht vanuit de tranformatiedoelen, waar de ouders zelf hun kracht kunnen versterken.

Welkom in Holland

Bereid je uitgebreid voor op reis naar Italië maar komt in Holland en moet je daar opnieuw in verdiepen terwijl de rest naar Italië blijft gaan. Geeft mooi aan met welke emoties je te maken kunt krijgen als ouder van een kind met een horizontale identiteit.

Achterliggende pedagogische discussies

Denkkader

- Hoe gaan we in de huidige samenleving en cultuur om met kinderen en jongeren die zich 'anders' ontwikkelen?
- Welk beleid wordt ten aanzien van kinderen en hun opvoeders gevoerd?
- Welke invloed heeft een 'afwijkende' ontwikkeling op de opvoeding, binnen en buiten het gezin?
- Welke rol spelen professionals in deze processen?

Achterliggende pedagogische discussies

Dit komt ook terug in Solomon.

- Vormen afwijkingen een identiteit of een defect?
- Dat hangt af van de definitie van 'afwijking'

Klinisch (medisch) model

- Afwijking is stoornis en moet zoveel mogelijk verholpen worden met oog op deelname aan de samenleving
- Sluit aan op 'humanistisch perspectief' => lijden van individu verlichten met de mogelijkheden die we hebben

Acceptatie (of identiteits-)model

- Afwijking is identiteit en moet geaccepteerd worden in de samenleving, kind en ouders moeten worden ondersteund
- Sluit aan bij 'sociale visie' => diversiteit hoort bij de samenleving

Voorbeeld is de ledemaatverlenging, past bij het medisch model. Het niet-aanpassen van de standaardmeubelhoogte (voor dwergen) past ook bij het klinisch (medisch) model.

Let op: 'normalisatie' (Solomon) ≠ normaliseren (RMO). Bij Solomon verwijst het naar de opvatting om afwijkingen zoveel mogelijk te normaliseren/fixen (past bij klinisch model). Bij RMO verwijst het naar het niet/onnodig labelen van afwijkend gedrag, past bij acceptatiemodel.

De laatste downer

4-delig programma. Gaat over Evelien en Sjoerd, hebben het syndroom van down. Gaan met de verslaggever op pad om onderzoek te doen naar de toekomst van mensen met het syndroom van Down.

Achterliggende pedagogische discussie

- Prenatale diagnostiek: opsporen van aangeboren of erfelijke afwijkingen bij het ongeboren kind